

Advent 4. vasárnapja

Mik 5,1-4a

„Ő maga lesz a béke”

De te, (Betlehem) Efrata, bár a legkisebb vagy Juda nemzetségei között, mégis belőled születik majd nekem, aki uralkodni fog Izrael felett. Származása az ósidőkre, a régmúlt időkre nyúlik vissza. Ezért elhagyja őket az Úr, míg nem szül, akinek szülnie kell, és testvéréhez, Izrael fiaihoz vissza nem tér a maradék. Föllép és legelteti nyáját az Úr erejében, az Úrnak, az ő Istenének fenséges nevében. Letelepdedhetnek, mert hatalmát kiterjeszti egészen a föld határáig. Ő maga a béke lesz.

Mikeás próféta a Kr. e. VIII. században tevékenykedett, Jotám, Acház és Hiszkija király napjaiban (Kr. e. 740–687), amikor Szamaria függetlensége megszűnt. Móreset Gátból származott (1,1), Juda déli részéről, és az ítélet prófétájaként tartották számon. Nevének jelentése: „Ki olyan, mint az Isten!” Nem politikai, hanem erkölcsi prófécákat hagyott ránk. A társadalmi igazságosság élharcosa volt, aki nem kapcsolódott egyetlen politikai csoportosuláshoz sem, viszont sem fejedelemtől, sem királytól nem riadt vissza. Abban az időben III. Tiglatpilézer asszír hadseregei Damaszkuszt igázták le, Szanherib 722-ben a tengerpartot vette birtokába, vagyis mozgalmas történelmi korban élt. A próféta mégsem a külső, hanem a belső erkölcsi veszélyre hívja fel a figyelmet. A könyv 1–5. fejezete és a 6–7. fejezete igen különböző. Utóbbit tartják azonban hitelesen Mikeás írásának.

A próféta ellenfelei nem a vallásnak megfelelően, hanem politikusként gondolkodnak Izrael jövőjéről. A politikai Izraelt akarják tovább éltetni a vallási jellegzetesség sérülése árán is. Ez viszont azt jelentette, hogy elvetették Jahve uralmát. Annak ellenére, hogy a messiási elképzelések nem alkotják a prófétai működés központi célját, Mikeásnál nagy szerepe van ennek az eszmének. Az Újszövetség a könyvet a messiási eszme mellett Betlehem említése miatt értékelte igen nagyra, mert Jézus is ott született. Így ezzel a próféciaival lehetett igazolni a Dávid-messiás szerepét (Mt 2,6 idézi Mik 5,2-t). A későbbiekben Mt 10,21; Mk 13,12 valamint Lk 12,53 inkább Mik 7,6-ra utalt.

Betlehem városa többször szerepel az Ószövetségben mint Jeruzsálemnek egy termékeny kerülete, amelynek neve a „kenyér háza”-t jelent. Jákob egyik felesége Ráchel innen származott (Ter 35,16 sköv.),

aki egyébként az ún. egyiptomi József és Benjamin anyja volt, vagyis az üdvtörténetében fontos szereplők származnak tőle. Boász itt vette feleségül az istenfélő Rutot (Rut 1,1-2,19). Gyermekük Izáj és családja is itt lakott, ezért érkezett ide Sámuel próféta felkenni Dávid királyt (1Sám 16,1.17,12). Dávid pedig innen indul katonáskodó testvérei meglátogatására, amely út a Góliát ellen folytatott győzelmes párbajban végződött. Érthető, hogy Dávid a filiszteusokkal folytatott háborúban miért is kívánja meg a város vizét (2Sám 23,13 sköv). A Bírák könyvében dicstelen szerepbe került a város, amikor egy betlehemi levita a bálványimádásban segédkezett a környéken élőknek. Ezd 2,21-ből tudjuk, hogy a fogságból visszatérő zsidók között betlehemiek is voltak. Összesen 123 ember tért vissza (Neh 7,26) Babilonból. A város nevéhez fűződő prófécia csak beteljesíti a város teológiai karrierjét. Heródes vára, a Heródeion is a hely közelében állt, így az a népi prófécia, hogy itt született meg a messiás király, kiváltotta Heródes haragját, és előidézte a betlehemi gyermekek meggyilkolását. Mások viszont – mivel Jézus Názáretben nőtt fel – ezért vitatták, hogy alkalmazható-e rá ez a prófécia.

A szövegeket a keresztény olvasók allegorikusan értelmezték az újszövetségben és egy kicsit meg is változtatták a szöveget. A megszületendő gyermek alatt Jézust értették, a maradékon a Jézust követő Izraelt, akit egyébként a zsidóság igaz vallását képviselő kisebbségi csoportnak tartottak. A prófétai szöveg Betlehem számbeli kicsinységét hangsúlyozza, viszont Augustinus és a keresztény magyarázók tekintélyi kisebbségről beszélnek, amely várost Jézus születése tesz igazán nagyvárosná és világhírűvé. A keresztény olvasók úgy értelmezték, Jézus volt az, aki beteljesítette ezt a próféciát, amikor kora leghatásosabb vallási tanítójaként vezette Izrael maradékát az igaz vallásosság felé. Anynyi azonban igaz, hogy a prófétai szöveg zsidó és keresztény olvasata összecseng: buzdít az igaz vallásosság követésére. Egyformán nehéz volt Mikeásnak és Jézusnak, valamint a mai keresztény magyarázóknak és olvasóknak elmagyarázni, hogy a vallási értékeket mellőző történelmi megoldás, továbbá az Istennek ellentmondó politika nem vezet sehová.